

IGRA »LASTOVKE NA SELITVI«

Kmečke lastovke, tako kot ostale seleče ptice, vsako leto preletijo ogromne razdalje. Iz svojih gnezdišč v Evropi se odselijo, ker pozimi ne najdejo dovolj letečih žuželk, s katerimi se hranijo. Med dolgo selitvijo v Afriko in nazaj naletijo na mnogo nevarnosti. Nekatere so posledica naravnih pojavov, druge, na žalost, povzroči človek. Zanimivo je, da se lastovke, kot tudi mnoge druge selivke, spomladi pogosto vrnejo na isto mesto, kjer so gnezdile prejšnje leto. Vendar velika večina ptic selivk nikdar več ne prileti nazaj v Evropo.

NARAVOVARSTVENO SPOROČILO

Ustaviti moramo grožnje pticam selivkam, ki jih povzročamo ljudje - predvsem lov in uničevanje življenjskih prostorov. Vsako leto zaradi lova poginejo milijoni ptic. Zaradi uničevanja mokrišč in drugih okolij selivke izgubljajo mesta, kjer se lahko hranijo in si odpočijejo na dolgi poti.

KLJUČNI UČNI CILJI

1. Razumevanje ovir, s katerimi se soočajo ptice na selitvi.
2. Spoznanje, da je potrebno zmanjšati grožnje selivkam, ki jih povzročamo ljudje.

VELIKOST SKUPINE

Za igro potrebujemo vsaj 15 igralcev. Vtis, ki ga naredijo velike izgube na selitvi, je še posebej dramatičen pri velikem številu igralcev.

PRIPRAVE

1. Pripravite slike, ki predstavljajo nevarnosti na selitvi. Lahko so natisnjene ali narisane na papirju formata A4 ali A3, lahko pa jih tudi projicirate na steno ali zaslon.
2. Pripravite dve seriji oštevilčenih kartic. Številka naj bo toliko, kot je igralcev. Primer: če imate 25 igralcev, pripravite dve seriji kartic, oštevilčenih od 1 do 25. Na kartice lahko natisnete ali narišete lastovke. Priporočljiva velikost kartic je 3 x 5 cm.
3. Če je mogoče, pripravite tudi zemljevid, na katerem lahko pokažete potek selitvene poti.

NAVODILA ZA IGRO

1. Izberite nekoga, ki bo žrebal oštevilčene karte. Lahko jih žrebate tudi sami.
2. Oštevilčene karte razdelite med udeležence. Drugi niz oštevilčenih kart dajte v vrečko ali škatlo. Primer: Če je udeležencev 20 in imajo karte od 1 do 20, jih prav toliko daste tudi v vrečko, iz katere boste žrebali.
3. Prosite vse udeležence igre, naj vstanejo. Povejte jim, da je september in naj si predstavljajo, da so lastovke. Odpravili se bodo na selitev, polno nevarnosti. Če bodo imele lastovke smolo, lahko ob tem tudi poginejo.
4. Ko je na vrsti nova nevarnost, pokažete sliko nevarnosti, jo opišete, zatem pa izberete toliko oštevilčenih kartic iz vrečke, kot je prikazano v tabeli. Preberite številke na izžrebanih karticah. Udeleženci s temi številkami se usedejo (»poginejo«).
5. Tempo igre naj bo hiter, da se izločeni igralci ne začnejo dolgočasiti.

NEVARNOSTI NA SELITVI

1. Zbiralci jajc: Vse ptice začnejo svoje življenje v jajcu. Prva grožnja v njihovem življenju so tako zbiralci jajc. To so lahko ljudje, pa tudi podgane, veverice, kače, vrani in druge živali. Da se izognete izločanju igralcev na začetku igre, jim povejte, da so imeli letos srečo, ker ni bilo v bližini nobenih zbiralcev jajc.

2. Pomanjkanje hrane: Preden se lastovke odpravijo na pot, se izdatno hranijo, da si naberejo maščobne zaloge. Lastovke se hranijo z letečimi žuželkami. Teh je veliko, kadar je lepo vreme, in takrat se tudi mlade, neizkušene lastovke lahko najedo. Če pa je hladno, deževno in vetrovno, je v zraku manj žuželk, in takrat mlade ptice pogosto stradajo. Povejte skupini, da so imeli letos srečo, saj je bilo vreme sončno in toplo, tako da jim je uspelo ujeti dovolj žuželk.

3. Prečkanje morja: Lastovke so začele svoje potovanje. Nekatere lastovke iz Slovenije na svoji poti prečkajo Jadransko morje. Lastovke ne morejo pristati na vodi, zato potrebujejo dovolj energije za neprekinjen let preko morja. Če nimajo dovolj zaloga energije, padejo v morje in utonejo. Povejte udeležencem, da so vsi videti čili in zdravi, tako da so sposobni preleteti morje brez postankov.

4. Lovci: Lastovke so sedaj dosegle Italijo. Na žalost je v južni Evropi lov na selivke še vedno vsakdanja dejavnost in predstavlja veliko nevarnost za seleče ptice. Nekaj lastovk ima tokrat smolo in jih lovci ustrelijo.

5. Plenilci: Seleče ptice naletijo na številne plenilce. V južni Evropi morajo biti še dodatno previdne. Sredozemski sokol gnezdi pozneje kot druge ptice, šele pozno poleti in jeseni. Tako lahko nahrani svoje mladiče s pticami, ki se takrat množično selijo mimo. Nekatere lastovke ujame ta plenilec.

6. Prečkanje morja: Lastovke, ki preživijo, morajo leteti čez Sredozemsko morje. Tokrat nekaterim zmanjka energije in utonejo v morju.

7. Puščava: Lastovke so sedaj dosegle severno Afriko, kjer jih čaka naslednji izziv - prečkanje puščave Sahare. To je za lastovke velika ovira, saj je v puščavi malo žuželk in suho, vroče podnebje. Nekatere lastovke omagajo.

8. Suša: Po prečkanju puščave dosežejo Sahel – ki ozeleni in omogoča lastovkam hranjenje z žuželkami samo, kadar dežuje. Vreme tu pa je nepredvidljivo. Kadar je suša, je tudi manj žuželk, in tedaj bodo nekatere izčrpane lastovke poginile.

9. Slabo vreme: Vreme v tropski Afriki je spremenljivo in tropske nevihte so lahko nevarne za seleče ptice. Lastovke si v takih razmerah ne morejo loviti hrane in nekatere oslABLJENE poginejo.

10. Strupene kemikalije: V Afriki še vedno uporabljajo strupene kemične snovi, ki so v Evropi že dolgo prepovedane (čeprav so na žalost pogosto uvožene prav iz Evrope). Strupene snovi se prenašajo po prehranjevalni verigi in zastrupljajo ljudi, ptice in druge živali ter rastline. Lastovke poginejo, če npr. pojedjo zastrupljene žuželke.

11. Uničen življenjski prostor: Ko selivke prispejo v prezimovališče v južni Afriki, morajo poiskati kraj, kjer bodo preživele zimo. Idealna za to so mokrišča, saj tu lastovke najdejo obilo hrane in varno mesto za prenočevanje. Na žalost ljudje uničujemo mokrišča skoraj po vsem svetu. Če ni dovolj mokrišč, bodo nekatere ptice poginile od lakote.

LASTOVKE, KI SO PREŽIVELE, morajo po koncu zime spet odleteti nazaj v Evropo. Vse nevarnosti, ki so jih preživele na jesenski selitvi, jih spet čakajo, ko se spomladi vračajo. Igra se lahko nadaljuje ali pa jo tu zaključite. Če nadaljujete, se ob koncu igre domov vrne približno 20% lastovk.

TABELA

Spodnja tabela prikazuje število »lastovk«, ki poginejo zaradi posameznih nevarnosti. To število je odvisno od števila vseh igralcev. Primer: Če pri igri sodeluje 25 udeležencev, potem morate ob nevarnosti »Suša« na poti proti jugu izžrebat tri oštevilčene kartice. Udeleženci z izbranimi številkami se usedejo, ker so »poginili«.

Tabela: Število lastovk, ki poginejo ob posamezni nevarnosti, glede na število vseh igralcev.

Število igralcev	15	20	25	30	35	40	45	50
NEVARNOSTI NA POTI V AFRIKO:								
1. Zbiralci jajc	-	-	-	-	-	-	-	-
2. Pomanjkanje hrane	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Prečkanje morja	-	-	-	-	-	-	-	-
4. Lovci	2	2	2	2	3	3	4	4
5. Plenilci	1	1	1	1	1	1	2	2
6. Prečkanje morja	1	1	1	1	1	1	2	2
7. Puščava	1	2	2	2	2	2	2	2
8. Suša	1	2	2	3	3	3	3	3
9. Slabo vreme	1	1	2	2	2	2	2	3
10. Strupene kemikalije	1	1	2	2	3	4	4	4
11. Uničen življenjski prostor	2	3	3	5	5	6	7	8
NEVARNOSTI OB POVRATKU V EVROPO:								
12. Pomanjkanje hrane	-	1	1	1	1	1	1	1
13. Suša	-	-	1	1	1	1	1	2
14. Puščava	1	1	1	1	2	2	3	3
15. Prečkanje morja	-	-	1	1	1	1	1	1
16. Lovci	1	1	1	2	2	3	3	3
17. Slabo vreme	1	1	1	1	1	2	2	2
18. Prečkanje morja	-	-	-	-	1	1	1	1
19. Plenilci	-	-	1	1	1	1	1	1
20. Uničen življenjski prostor	1	1	1	2	2	2	3	4

ZAKLJUČEK - RAZPRAVA

- Pogovorite se o nevarnostih na selitvi. Katere izmed njih smo povzročili ljudje? Ali se spomnite še katere nevarnosti, ki ogrožajo ptice? Ali jih lahko preprečimo?
- Tudi v naravi se iz prezimovališč vrne zelo malo ptic. Zakaj se jim kljub velikim izgubam vseeno splača vsako leto odleteti na jug? Ali zakaj raje celo leto ne ostanejo v Afriki? Pogovorite se o vzrokih za selitve.
- Zabeležite si datum, ko se lastovke in druge selivke spomladi vrnejo v vaš kraj.
- Poskusite zabeležiti tudi datum, ko še zadnjič opazite lastovke ali druge selivke, preden se jeseni odpravijo na selitev.

Igra je povzeta po gradivu na spletni strani www.springalive.net ter Swallow migration game, Wild and wonderful games, Royal Society for the Protection of Birds.